

SMO MED PRVIMI TREMI DRŽAVAMI V EVROPI

Piše: Zdenka Đokić

PO UMIKU IZ POLITIKE JE PRAVNICA KATARINA KRESAL USTANOVILA CENTER, KATEREGA POSLANSTVO JE REŠEVANJE SPOROV ZUNAJ SODIŠČ. DA BI ZMANJŠALI SODNE ZAOSTANKE, MORAMO NA SODIŠČA PRIPELJATI LE NAJTEŽJE SPORE, JE PREPRIČANA. OSTALE, NAJ BODO TO SOSEDSKI, DELOVNI, POTROŠNIŠKI ALI GOSPODARSKI, LAHKO REŠUJEMO IZVEN SODNIH DVORAN, IN S TEM BISTVENO HITREJE TER CENEJE.

Evropski center za reševanje sporov si prizadeva, da bi se Slovenija približala ameriškim statistikam. V ZDA, ki je domovina mediacije, namreč samo odstotek vseh sporov rešijo na sodišču, za vse druge poskrbijo z mediacijo, arbitražo in drugimi alternativnimi oblikami reševanja sporov. Statistike kažejo, da nam zaenkrat ne kaže slabo. »Še je upanje za nas,« je pogovor začela nasmejana in dobro razpoložena nekdanja ministrica za notranje zadeve.

KAKŠNA JE SLOVENSKA TRADICIJA REŠEVANJA SPOROV?

Slovenci se radi pravdamo in to tudi za najmanjše zadeve. Nemalo je tožb med družinskimi člani, sosedi in nekdanjimi sodelavci, ki želijo izterjati smešno majhne zneske. Velikokrat iz principa ali trme, kar je seveda velika in nepotrebna obremenitev za naš sodni sistem. Naučiti bi se morali biti bolj mehki, sposobni poslušati in pri nasprotni strani iskati ne le slabe, ampak tudi dobre plati.

TE MEHKOBE SE NE MOREMO NAUČITI ČEZ NOČ.

Počasi se stvari spreminjajo na bolje. Slovenija vodi projekt sodišču pridružene mediacije že dvanajst let. To je lepa doba, glede na to, da smo kot država komaj zlezli iz najstniških let. Tudi podatek, da smo na področju mediacije ena izmed treh najbolj uspešnih držav v Evropi, veliko pove. Ljudje so hitro spoznali prednosti mirnega, zunajsodnega

reševanja sporov, sicer se mediacija pri nas ne bi prijela tako, kot se je.

JE NAŠ CILJ UJETI ZDA?

Alternativno reševanje sporov izhaja iz ZDA in zanimiv je podatek, da tam samo odstotek vseh sporov rešijo na sodiščih. Vse drug uredijo v alternativnih zunajsodnih postopkih. K temu seveda stremimo tudi mi. Mediacija in arbitražo pa nista edina v ponudbi. V našem centru je danes na voljo dvanajst različnih postopkov, po katerih se lahko reši spor. Lahko bi rekli, da se izbira z menija (smeh).

BI LAHKO REKLI, DA JE MEDIACIJA NAJBOLJ RAZVITA MED ALTERNATIVNIMI POSTOPKI REŠEVANJA SPOROV V SLOVENIJI?

Pri nas imamo glede na majhnost naše države izjemno veliko opravljenih mediacij. Na sodiščih se letno reši več tisoč sporov samo z mediacijo. To je zelo velika številka in Francoze, s katerimi sem se pogovarjala pred kratkim, je ta podatek pozitivno presenetil, celo presunil. Zato smo med prvimi tremi državami v Evropi.

KER SE ZAVEDAMO, DA JE ČAS DENAR?

Glavni prednosti alternativnih postopkov sta res prihranek časa in denarja. Mediacija navadno traja nekaj ur, največ nekaj dni, zahtevnejše arbitraže nekaj mesecev, medtem ko vzamejo sodni postopki navadno vsaj od enega do treh let, da pridemo do zaključka prve stopnje, tej pa sledita še druga in tretja. To se

seveda pokaže na višjih stroških. V alternativnih postopkih stranke ne potrebujejo nujno pooblaščenec, pa tudi sodne takse ni. Prednost našega centra je tudi, da je tarifa za sodelujočega strokovnjaka, torej mediatorja, arbitra ali ocenjevalca, fiksna in se plača samo enkrat, odvisna pa je od vrednosti spora. Zato gre lahko vsak na našo spletno stran www.ecdr.si, kjer so med pravili postopkov objavljena tudi pravila stroškov postopkov in si točno izračuna, koliko ga bo postopek stal, še preden se odloči zanj.

KAKŠNE SO RAZLIKE MED STROŠKI SODIŠČA IN STROŠKI ALTERNATIVNE REŠITVE SPORA?

Pred časom smo to res računali za stranko, ki jo je zanimala primerjava. Dve leti, preden se je oglasila pri nas, je vložila tožbo na sodišče in že do obravnave na prvostopenjskem sodišču je bil strošek, ki ga je imela s postopkom, izjemno visok, ker je šlo za večji zahtevek. Pri nas smo ji izračunali, da bi bil isti spor do takrat že dokončno rešen, in to za pol manj denarja.

PRIHRANJEN PA BI JI BIL TUDI STRES ...

Res je. Celo za ljudi, ki delajo na sodišču ali ki so z njim nenehno v stiku, je, ko pridejo tja z lastno zadevo, postopek skrajno obremenjujoč. Sodišče je avtoriteta, podvržena vrsti formalnostim in zapletenim procesnim pravilom, vstop vanj prinaša stres, tega pa v alternativnih postopkih ni ali vsaj ne toliko. Zaradi vsega omenjenega je »alternativa« način reševanja sporov prihodnosti, še posebej, ker se lahko dogovor, dosežen v alternativnem postopku, zapiše v obliki, ki ima enako moč kot pravnomočna sodba.

EVROPSKI CENTER ZA REŠEVANJE SPOROV (ECDR) JE V SLOVENIJO LANI PRINESEL TUDI POTROŠNIŠKI POSTOPEK. S TEM STE ZAPOLNILI POMEMBNO VRZEL.

Slovenijo je Evropska komisija že nekajkrat okarala, ker ni imela postopka, v katerem bi lahko na preprost, poceni in dostopen način svoje spore reševali potrošniki in ponudniki. Potrošniški postopek pri ECDR je prvi tak postopek pri nas in je usklajen z evropskimi direktivami, pregledali in podprli pa sta ga tudi Zveza potrošnikov Slovenije in Banka Slovenije.

POTROŠNIK JE BIL DOSLEJ V SPORIH VEDNO V PODREJENEM POLOŽAJU. SE BO TEHTNICA URAVNOVESILA?

Marca je bila sprejeta direktiva o potrošniških sporih, ki države zavezuje, da poskrbijo, da bodo ponudniki storitev in blaga svojim potrošnikom ponudili tudi alternativne oblike reševanja sporov, če bo do njih prišlo, s poudarkom na neodvisnosti izvajalca takšnih storitev. Doslej so bile te prakse prostovoljne, zdaj pa bodo obvezne. In da, s tem se bodo izenačile moči. Zavarovalnica, banka ali velik trgovec so bili vedno močnejša stranka v odnosu do malega človeka, ki si pogosto ni mogel privoščiti sodnega postopka proti njim, drugega učinkovitega in neodvisnega postopka pa ni imel na voljo. Zdaj nič več.

KAKO POTEKA REŠEVANJE POTROŠNIŠKIH SPOROV PRI VAS IN KATERA PODROČJA OBRAVNAVATE?

Obravnavamo veliko sporov s področja zavarovalnega prava, ker izvajamo te postopke za dve veliki zavarovalnici. Najpogostejši scenariji so na primer avtomobilska nesreča, poškodba pri delu, zdravniška napaka, itd., pri kateri pride do spora z zavarovalnico zaradi vprašanja, ali je poškodovana oseba upravičena do zavarovalnine ali ne. Sicer pa je potrošniški spor tudi, če npr. nisi zadovoljen s kupljenim vozilom ali storitvijo svojega mobilnega operaterja, skratka povsod, kjer si kot fizična oseba v razmerju do ponudnika storitve ali blaga. Za posameznika je postopek v osnovi brezplačen, saj strošek krije podjetje, pa tudi ustne obravnave niso potrebne, kar še zmanjšuje stroške. Vse se lahko odvije po telefonu, faksu oziroma elektronski pošti, postopek pa se po naših pravilih mora zaključiti v 30 dneh.

ČE SE ODLOČIMO ZA SPECIALIZIRAN POTROŠNIŠKI POSTOPEK REŠEVANJA SPORA, NE MOREMO NA SODIŠČE. KAJ ŠE MORAMO VEDETI?

Za ta postopek morata obe stranki podati soglasje. Ne gre tako kot na sodišču, ko lahko koga s tožbo »zveličemo« tja. Če pridobimo soglasje nasprotno stranke, postopek steče, če ne, žal ne. Vsekakor pa je dobro, da sistem danes sili velika podjetja, da se začno obnašati bolj korektno in da svojim strankam v primeru spora ponudijo prijaznejšo rešitev.

ŽENSKES NA ROBU ŽIVČNEGA ZLOMA

JEFFREY LANE, DAVID YAZBEK; PO FILMSKEM SCENARIJU PEDRA ALMODÓVARJA
PREDSTAVA ZA ABONMA NIKI IN IZVEN BO NA SPOREDU V SREDO, 12. JUNIJA, OB 19.30 NA VELIKEM ODRU MGL.

Dvainštiridesetletno igralko in pevko Pepo (Viktorija Bencik Emeršič) zapusti fant Iván (Primož Pinat). Slabo novico ji sporoči kar prek telefonske tajnice. Pepa je obupana in ga s taksijem zasleduje po Madridu. Pepa se odpelje do Ivánovega stanovanja, vendar pobeglega ljubimca tam že več tednov niso videli. Naleti pa na njegovo bivšo ženo Lucio (Mirjam Korbar Žlajpah), ki Ivána toži, ker jo je pred dvajsetimi leti zapustil, zaradi česar je menda morala k psihiatru ... Lucijin plahi sin Carlos (Jurij Drevenšek) okleva, kako bi mami povedal, da z zaročenko Mariso (Tina Potočnik) iščeta lastno stanovanje. Ko se Pepa vrne domov, jo na telefonski tajnici pričaka stotine sporočil prijateljice Candele (Jana Zupančič), manekenke, ki je ravnokar spoznala idealnega moškega, vendar je ta šiitski terorist. Pepa maščevalno seklja zelenjavo za gaspačo in vanj strese tudi pest uspavalnih tablet. Narkotična mešanica je namenjena nezvestemu Ivánu, a jo po pomoti spiše ...

VPIS ABONMAJEV MESTNEGA GLEDALIŠČA LJUBLJANSKEGA
ZA SEZONO 2013/2014 od 10. do 14. junija pri blagajni MGL od 12. do 18. ure (tel. 01/25 10 852)